

20 Μαΐου, 1996

[ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Δ/στές]

ΠΑΝΤΕΛΗΣ Χ΄ΜΙΛΗΤΗ,

Εφεσείων,

v.

ΝΙΚΟΥ ΒΡΟΝΤΟΥ,

Εφεσίβλητου.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 8735)

Ευρήματα Δικαστηρίου — Φραστικά λάθη σε απόφαση — Δεν αποτελούν λόγο ανατροπής της αν δεν επηρεάζουν τα ευρήματα του Δικαστηρίου.

5 *Ευρήματα Δικαστηρίου — Διαπιστώσεις, συναγωγή συμπερασμάτων και κατάληξη σε ευρήματα, είναι έργο του πρωτόδικου Δικαστηρίου, το Εφετείο επεμβαίνει μόνο όταν αντιστρατεύονται την κοινή λογική ή έρχονται σε αντίθεση με αδιαμφισβήτητα μέρη της μαρτυρίας.*

10 Η αγωγή του εφεσείοντα - ενάγοντα για αποζημιώσεις για ζημιές που έπαθε σε αυτοκινητικό ατύχημα, απορρίφθηκε.

15 Ήταν η εκδοχή του, ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι σε δεξιόστροφη στροφή δρόμου τον τύφλωσαν τα φώτα βυτιοφόρου που ερχόταν από απέναντι, οδηγούμενο από τον εφεσίβλητο - εναγόμενο στην λανθασμένη πλευρά του δρόμου. Για να αποφύγει τη σύγκρουση οδήγησε το αυτοκίνητό του στην αριστερή πλευρά πέφτοντας στο κράσπεδο. Ακολούθως έχασε τον έλεγχο με αποτέλεσμα να ανατραπεί και ακυβέρνητο να διασχίσει τη δεξιά πλευρά του δρόμου και καταλήξει στους αγρούς. Ίχνη τριψής του αυτοκινήτου του, βρέθηκαν στην αριστερή πλευρά του δρόμου.

25 Ο εφεσίβλητος - εναγόμενος, ανέφερε ότι είχε αναμμένα τα μεγάλα φώτα, αλλά στη χαμηλή στάση και ότι οδηγούσε στην ορθή πλευρά του δρόμου με πολύ μικρή ταχύτητα. Είδε το αυτοκίνητο του εφεσείοντα - ενάγοντα να τριβεται φλεγόμενο στη δική του λωρίδα κυκλοφορίας και πήρε τη δεξιά πλευρά για να αποφύγει τη σύγκρουση, όπου σταμάτησε έχοντας αναμμένα τα φώτα στάθμευσης και τα προειδοποιητικά κινδύ-

νου.

Μαρτυρία, έδωσε και κάποιος δεύτερος εξάδελφος της συζύγου του εφεσείοντα - ενάγοντα, ο οποίος αντίθετα με τη μαρτυρία του εφεσίβλητου - εναγομένου είπε ότι έφθασε αμέσως μετά στη σπηνή του ατυχήματος και είδε το βυτιοφόρο με τα μεγάλα φώτα στη ψηλή στάση. 5

Το Δικαστήριο δέχτηκε τη μαρτυρία του εφεσίβλητου - εναγομένου και απέρριψε εκείνη του εφεσείοντα - ενάγοντα και του άλλου μάρτυρα. Στην απόφασή του ανέφερε, ότι αν ο εφεσείων - ενάγων κρατούσε την αριστερή πλευρά του δρόμου και έβλεπε το βυτιοφόρο στην πλευρά αυτή, θα έπρεπε να έστριβε δεξιά και όχι αριστερά. Σχολίασε επίσης το γεγονός ότι ο άλλος μάρτυράς του δεν πληροφόρησε την αστυνομία σχετικά με τα φώτα του βυτιοφόρου όταν μάλιστα είχε προσαφθεί ποινική κατηγορία κατά του εφεσείοντα - ενάγοντα. Στην απόφασή του το Δικαστήριο λάμβανε ως δεδομένο ότι η στροφή ήταν δεξιόστροφη ως προς την πορεία του εφεσίβλητου - εναγομένου, ενώ τούτο ήταν αντίθετο προς την πραγματική μαρτυρία την οποία απεικόνιζε το σχεδιάγραμμα. 10 15

Ο εφεσείων - ενάγων, εφεσίβαλε την απόφαση. Εισηγήθηκε ότι ήταν λανθασμένη για τέσσερις λόγους, (α) λανθασμένα αποφασίστηκε ότι η μαρτυρία του περιείχε αντιφάσεις (β) λανθασμένα ο μάρτυρας του κρίθηκε αναξιόπιστος επειδή δεν έδωσε κατάθεση στην αστυνομία, (γ) το Δικαστήριο προέβη σε ευρήματα που δεν στηρίζονταν στη μαρτυρία και (δ) λανθασμένα δέχτηκε τη μαρτυρία του εφεσίβλητου - εναγομένου ως αξιόπιστη αφού είχε σαν αναγκαίο στοιχείο δεξιόστροφη στροφή ως προς την πορεία του, η οποία στην πραγματικότητα ήταν αριστερόστροφη. 20 25

Αποφασίστηκε ότι: 30

(1) Η αναφορά στην απόφαση για δεξιόστροφη στροφή η οποία στην πραγματικότητα ήταν αριστερόστροφη, οφειλόταν σε φραστικό λάθος που δεν είχε επίδραση στα ευρήματα του Δικαστηρίου. 35

(2) Το σχόλιο του Δικαστηρίου ότι ο μάρτυρας του εφεσείοντα - ενάγοντα δεν είχε αναφέρει στην αστυνομία το σημαντικό θέμα ότι τα φώτα του αυτοκινήτου του εφεσίβλητου - εναγομένου βρισκόνταν στη ψηλή στάση, ήταν εύλογο. 40

(3) Τα ίχνη τριψήματος του αυτοκινήτου του εφεσείοντα - ενάγοντα στην αριστερή πλευρά του δρόμου, δεν ήταν ασυμβίβαστα με την ύπαρξή του στη δεξιά πλευρά και εν συνεχεία ανατροπή του

στην αριστερή.

- 5 (4) Η διαπίστωση των γεγονότων, η συναγωγή συμπερασμάτων και η κατάληξη σε ευρήματα, ήταν έργο του πρωτόδικου Δικαστηρίου και δεν προέκυψε λόγος επέμβασης κατ' έφεση.

Η έφεση απορρίφθηκε με έξοδα.

Αναφερόμενη υπόθεση:

10

Πίτσιλλος ν. Ευγενίου (1989) 1(Ε) Α.Α.Δ. 691.

Έφεση.

15

Έφεση από τον ενάγοντα κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού (Νικολάου, Α.Ε.Δ.) που δόθηκε στις 17 Απριλίου, 1992 (Αφ. Αγωγής 6875/89) με την οποία απορρίφθηκε η αξίωση του για αποζημιώσεις λόγω τροχαίου ατυχήματος με το αιτιολογικό ότι την ευθύνη έφερε αποκλειστικά ο ίδιος.

20

Χρ. Μελίδης με Μ. Πανταζή για Γ. Σαββίδη, για τον Εφεσεύοντα.

Λ. Γεωργίου, για τον Εφεσίβλητο.

25

Cur. adv. vult.

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Δ.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Νικολάου, Δ.

30

ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Δ.: Ο εφεσεύων αξίωσε αποζημιώσεις για τροχαίο ατύχημα την πρόκληση του οποίου απέδιδε στον εφεσίβλητο. Η απαίτηση απορρίφθηκε. Κρίθηκε ότι την ευθύνη την έφερε αποκλειστικά ο ίδιος.

35

Σε ό,τι αφορά το καθαυτό συμβάν αδιαμφισβήτητα ήταν μόνο τα εξής. Ενωρίς το βράδυ της 27 Δεκεμβρίου 1987, ο ενάγων οδηγούσε το αυτοκίνητό του με επιβάτιδα τη σύζυγό του κατά μήκος του κύριου δρόμου Πλατρών-Λεμεσού με κατεύθυνση προς Λεμεσό. Όταν βρισκόταν σε σημείο παρά τον φράκτη Πολεμδιών, όπου ο δρόμος ήταν κατηφορικός με ελαφρά δεξιά στροφή, συναντήθηκε με όχημα το οποίο οδηγούσε εξ αντιθέτου ο εφεσίβλητος. Επρόκειτο για βυτιοφόρο μεταφοράς λυμάτων. Όταν τα δύο οχήματα κατά πρώτον αντικρύστηκαν τα χώριζε απόσταση 40 με 50 μέτρων. Από εδώ και πέρα οι εκδοχές των δύο ως προς τις περιστάσεις του συ-

40

ναπαντήματος δίσταντο.

Ο εφεσείων διατεινόταν ότι κρατούσε την αριστερή του πλευρά προχωρώντας με λογική ταχύτητα 40-45 μ.α.ω. όταν με την εμφάνιση του εξ αντιθέτου ελαύνοντος οχήματος εκτυφλώθηκε από τα φώτα και βρέθηκε σε αμηχανία διότι επιπλέον εκείνο το όχημα οδηγείτο στη λανθασμένη πλευρά του δρόμου. Οπότε για να αποφύγει ο ίδιος την κατά μέτωπο σύγκρουση, οδήγησε το αυτοκίνητό του προς την άκρη αριστερά, πέφτοντας στο κρύσπεδο παρόλον που το πλάτος δεν ήταν αρκετό για να παράσχει δυνατότητα διαφυγής. Ακολούθως απώλεσε τον έλεγχο του αυτοκινήτου του με αποτέλεσμα να ανατραπεί και ακιβέρνητο πια το αυτοκίνητο να διασχίσει τη δεξιά πλευρά του δρόμου και να καταλήξει στους πέραν της πλευράς εκείνης αγρούς. Προς υποστήριξη της εκδοχής του ότι αρχικά οδηγούσε στην αριστερή του πλευρά, επικαλέστηκε ίχνη τριβής που το αυτοκίνητό του άφησε επί του ασφαλτικού καταστρώματος. Αυτά άρχιζαν από κάπου στην αριστερή πλευρά κοντά στο κέντρο του δρόμου και προχωρούσαν διαγωνίως προς τα δεξιά. Αντίθετα προς αυτή την εκδοχή, ο εφεσίβλητος πρόβαλε ότι τα φώτα του οχήματός του ήταν μεν τα μεγάλα αλλά στη χαμηλή στάση και δεν ήταν, ως εκ τούτου, εκτυφλωτικά αλλά και ότι ο ίδιος οδηγούσε στη δική του ορθή πλευρά του δρόμου με πολύ μικρή ταχύτητα, ήτοι, γύρω στα 10 μ.α.ω. όταν είδε το εξ αντιθέτου αυτοκίνητο να τριβεται φλεγόμενο επί του δρόμου στην πλευρά του δρόμου στην οποία οδηγείτο το δικό του όχημα. Μπροστά σε αυτό τον κίνδυνο πήρε τη δεξιά πλευρά για να αποφύγει σύγκρουση και ακολούθως σταμάτησε εκεί για να προσφέρει βοήθεια στον οδηγό του εκτροχιασθέντος αυτοκινήτου. Καθώς κατέθεσε, κατάφερε κατά την κρίσιμη στιγμή να οδηγήσει το βυτιοφόρο στην άλλη πλευρά του δρόμου κυρίως εξ αιτίας της ύπαρξης στροφής, την οποία περιέγραψε ως δεξιά στροφή σε σχέση με τη δική του κατεύθυνση. Εξήγησε τη σημασία της στροφής λέγοντας ότι επειδή επρόκειτο για μεγάλο όχημα το οποίο μετέφερε εσωτερικά μετακινούμενο φορτίο, περιοριζόταν η δυνατότητα ελιγμού και δεν θα ήταν αλλιώς δυνατό να καταλάβει τόσο σύντομα την άλλη πλευρά του δρόμου.

Σε ελάχιστο διάστημα μετά το συμβάν κατέφθασε στη σκηνή, κατευθυνόμενο προς Λεμεσό, και ένα άλλο αυτοκίνητο το οποίο οδηγούσε κάποιος κ. Θεμιστοκλέους - δεύτερος εξάδελφος της συζύγου του εφεσείωντα - ο οποίος κατέθεσε ως μάρτυρας για την υπόθεση του εφεσείωντα. Ευτυχώς πρόλαβε και σταμάτησε μπροστά στο βυτιοφόρο το οποίο του έφρασε το δρόμο. Μεταξύ της μαρτυρίας του εφεσίβλητου και εκείνης του κ. Θεμιστοκλέους προέκυψε σημαντική διαφορά που αφορούσε στα φώτα του βυτιοφόρου. Ενώ, σύμφωνα

με τον εφεσίβλητο, αμέσως μετά το συμβάν έσβησε τα μεγάλα φώτα που ήταν στη χαμηλή στάση και άφησε αναμμένα μόνο τα φώτα στάθμευσης όπως και τα προειδοποιητικά κινδύνου, κατά τον κ. Θεμιστοκλέους, όταν ο ίδιος αφίχθη στη σκηνή το βυτιοφόρο είχε

5 αναμμένα τα μεγάλα φώτα τα οποία μάλιστα ήταν και εκτυφλωτικά. Κατά τη δίκη απασχόλησαν και διάφορες λεπτομέρειες των όσων ακολούθησαν στη σκηνή. Δεν ήταν ωστόσο παρά επουσιώδεις και θα ήταν άσκοπο να επεκταθούμε σε αυτές. Σπεύδουμε ωστόσο να προσθέσουμε ότι δεν παραγνωρίζουμε πως το δικαστήριο πρωτόδικα είχε αποδώσει σε εκείνες κάποια σημασία ως ενδείξεις που

10 συνάπτονταν θεμάτων αξιοπιστίας.

Το δικαστήριο απέρριψε την εκδοχή του εφεσείοντα επισημαίνοντας προς επίρρωση ό,τι θεώρησε να αποτελούσαν αδυναμίες - κάποιες αντιφάσεις στη μαρτυρία του - σε σχέση με τα επακολούθησαντα, προσθέτοντας και ότι θα ανέμενε κανείς πως αν ο εφεσείων αρχικά κρατούσε την αριστερή πλευρά η ενέργειά του προς αποφυγή σύγκρουσης λογικά θα αναμενόταν πως θα ήταν να στρίψει δεξιά και όχι αριστερότερα όπου δεν υπήρχε αρκετός χώρος. Το δικαστήριο επίσης απέρριψε τη μαρτυρία του κ. Θεμιστοκλέους. Σχολίασε

15 ιδιαίτερα το ότι ο κ. Θεμιστοκλέους δεν είχε σε κανένα στάδιο πληροφορήσει την αστυνομία ότι ήταν μάρτυρας μιας πτυχής που άμεσα ενδιέφερε, ήτοι, το κατά πόσο το βυτιοφόρο είχε αναμμένα μεγάλα εκτυφλωτικά φώτα όταν μάλιστα προσήφθη ποινική κατηγορία εναντίον του εφεσείοντα με τον οποίο συνδεόταν. Ως προς τον

20 εφεσίβλητο, το δικαστήριο τον θεώρησε μάρτυρα αληθείας και αποδέχθηκε την εκδοχή του. Αυτή η αντίκρουση λάμβανε ως δεδομένο, και τούτο αντίθετα προς την πραγματική μαρτυρία την οποία απεικόνιζε το σχεδιάγραμμα, ότι η στροφή προς την κατεύθυνση του εφεσβίλητου ήταν δεξιά ενώ ήταν αριστερά.

30

Η παρούσα έφεση στρέφεται εναντίον του τρόπου με τον οποίο το δικαστήριο πρωτόδικα αντίκρουσε και αξιολόγησε τη δοθείσα μαρτυρία. Εξειδικεύονται τέσσερις τομείς. Πρώτο, ότι το δικαστήριο λανθασμένα θεώρησε πως η μαρτυρία του εφεσείοντα περιείχε

35 αντιφάσεις και πως, εν πάση περιπτώσει, αν υπήρχαν, τους απέδωσε υπέρμετρη σημασία. Δεύτερο, ότι κατά το σχηματισμό της εντύπωσης του δικαστηρίου πως ο μάρτυρας κ. Θεμιστοκλέους δεν ήταν αξιόπιστος επέδρασε ο λανθασμένος συλλογισμός ότι αν η περιγραφή του κ. Θεμιστοκλέους για τα φώτα ήταν ορθή θα αναμενόταν να έδιδε κατάθεση στην αστυνομία, ενώ τέτοια υποχρέωση δεν είχε. Τρίτο, ότι το δικαστήριο προέβη σε ευρήματα τα οποία δεν υποστηρίζονταν από τη μαρτυρία. Σε τούτο επισημάνθηκαν σχετικά τα

40 εξής: (α) ότι ενώ σύμφωνα με μαρτυρία την οποία το δικαστήριο

αποδέχθηκε, ο εφεσείων είχε αποχωρήσει από τη σκηνή πριν από την άφιξη της αστυνομίας, εν τούτοις θεώρησε ότι ο εφεσείων ήταν παρών· (β) ότι η στροφή προς την κατεύθυνση του εφεσίβλητου ήταν αριστερή και όχι δεξιά· και (γ) ότι αν το αυτοκίνητο του εφεσείοντα δεν κρατούσε αρχικά τη δική του πλευρά, δεν θα άφηνε ίχνη σε εκείνη την πλευρά. Τέταρτο, ότι λανθασμένα ήταν που το δικαστήριο αποδέχθηκε την εκδοχή του εφεσίβλητου εφόσον η εκδοχή του είχε ως αναγκαίο στοιχείο την ύπαρξη, προς την κατεύθυνσή του, δεξιάς στροφής ενώ η στροφή ήταν αριστερά.

Εξετάσαμε με προσοχή τα όσα προβλήθηκαν προς υποστήριξη της έφεσης. Η πρωτόδικη απόφαση παρουσιάζει όντως κάποιες αδυναμίες. Όμως αυτές αναφέρονται, κατά την άποψή μας, σε επουσιώδεις λεπτομέρειες, σε κάποια φραστική ασυνέπεια αναφορικά με την κατεύθυνση της στροφής και σε σχόλιο που φανέρωνε μια προσέγγιση υπέρμετρα αυστηρή σχετικά με τον ισχυρισμό του εφεσείοντα περί ενέργειας προς αποφυγή μπροστά στον κίνδυνο. Δεν είχαν εν προκειμένω κρίσιμη επίδραση σε ό,τι αποτέλεσε τις βασικές πρωτόδικες καταλήξεις που προέκυπταν από τις εντυπώσεις που απεκόμισε το δικαστήριο για εκείνους που κατέθεσαν. Τα όσα πρόσθετα επικαλέστηκε το δικαστήριο, όπως και αν τα αντικρύσει κανείς, δεν τις εξασθενίζουν. Εξ άλλου το σχόλιο του πρωτόδικου δικαστηρίου σχετικά με το ότι ο μάρτυρας κ. Θεμιστοκλέους δεν είχε θέσει υπόψη της αστυνομίας κάτι το οποίο θεωρείτο σημαντικό - παρόλον που δεν ήταν αναγκασμένος να το πράξει - ήταν εύλογο σχόλιο. Δε θεωρούμε ότι παρίσταται ανάγκη να επεκταθούμε παρά μόνο στην αντίρρηση του εφεσείοντα ότι το πρωτόδικο αποτέλεσμα δεν συνάδει με την πραγματικότητα ενόψει της κατεύθυνσης της στροφής και της ύπαρξης των ιχνών τριβής του αυτοκινήτου του.

Ως προς το πρώτο, η αναφορά σε δεξιά στροφή σε σχέση με την κατεύθυνση του εφεσίβλητου οφειλόταν, καθώς μας φαίνεται, σε φραστική αβλεψία τόσο του εφεσίβλητου όσο και του δικαστηρίου. Το ότι η στροφή ήταν στην πραγματικότητα αριστερά, δεν αναιρεί την εξήγηση την οποία έδωσε ο εφεσίβλητος αναφορικά με το πως μπόρεσε να μετακινηθεί στην άλλη πλευρά του δρόμου όταν αντιμετώπισε τον κίνδυνο. Τουναντίον η πραγματική κατεύθυνση της στροφής αποτελεί το ορθολογικό έρεισμα της εξήγησής του, που συναρτάτο με τον περιορισμό στο στρίψιμο τον οποίο, καθώς ανέφερε, επέβαλλε το όχημα που οδηγούσε. Που σήμαινε τη μείωση στο μέγιστο δυνατό βαθμό της παρέαλισης από την ήδη χαραχθείσα πορεία του, πράγμα που θα ήταν, καθώς είναι αυτονόητο, αδύνατο αν η στροφή ήταν δεξιά. Ως προς το δεύτερο, το ότι το αυτοκίνητο του εφεσείοντα άφησε ίχνη τριβής που άρχιζαν από την αριστερή πλευ-

5 ρά σε σχέση με την κατεύθυνσή του - αλλά κοντά στο μέσο του δρόμου - δεν σημαίνει και ότι οδηγείτο αμέσως προηγουμένως σε εκείνη την πλευρά. Τα ίχνη, οφειλόμενα προφανώς στο αμάξιμα του αυτοκινήτου, δημιουργήθηκαν μετά την ανατροπή. Έτσι η παρουσία τους δεν ήταν ασυμβίβαστη με τήρηση προηγουμένως θέσης του αυτοκινήτου του στη δεξιά πλευρά του δρόμου και με εν συνεχεία ανατροπή του αυτοκινήτου προς τα αριστερά.

10 Ενόψει των διαπιστώσεών μας αναφορικά με ό,τι στην ουσία προκύπτει από την πρωτόδικη απόφαση, δεν έχει αποκαλυφθεί λόγος για επέμβαση. Οι επί τούτου εφαρμοστέες αρχές εκτίθενται επαναληπτικά σε σωρεία αποφάσεων, ορισμένες από τις οποίες είναι και εντελώς πρόσφατες. Διατυπώνονται ευσύνοπτα και περιεκτικά στην εξής περιεκτική από την απόφαση στην υπόθεση *Πίτσιλλος ν.*
15 *Ευγενίου* (1989) 1(Ε) Α.Α.Δ. 691 (στη σελ. 697):-

20 “Στο δικό μας σύστημα η ευθύνη για τη διαπίστωση των γεγονότων ανήκει κατ’ εξοχή στο πρωτόδικο Δικαστήριο το οποίο έχει την ευκαιρία να ακούσει τους μάρτυρες και να εκτιμήσει την αξιοπιστία τους στα πλαίσια της ζωντανής ατμόσφαιρας της δί-
25 κης (*Papadopoulos ν. Stavrou*). Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις δικαιολογείται η επέμβαση του Εφετείου στα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου. Η ευθύνη για τον προσδιορισμό των γεγονότων ενόψει συγκρουόμενων εκδοχών βαρύνει το πρωτό-
30 δικο Δικαστήριο. Η επέμβαση του Εφετείου στα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου δικαιολογείται μόνο όταν αυτά αντιστρατεύονται την κοινή λογική ή έρχονται σε αντίθεση με αδιαμφισβήτητα μέρη της μαρτυρίας ....”

30 Η έφεση αποτυγχάνει. Και απορρίπτεται με έξοδα υπέρ του εφεσίβλητου.

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα υπέρ του εφεσίβλητου.